

ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶ ARMAVIR MARZ

Մարզկենտրոնը՝
ք.Արմավիր

Marz centre
Armavir town

Տարածաշրջանները՝
Արմավիր
Էջմիածին
Բաղրամյան

Territoires
Armavir
Echmiadzin
Baghramyan

Քաղաքները՝
Վաղարշապատ
Արմավիր
Մեծամոր

Towns
Vagharshapat
Armavir
Metsamor

Տարածքը Territory	1 242 քառ. կմ/ sq. km
Հայաստանի Հանրապետության տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը, % Territory share of the marz in the territory of the Republic of Armenia, %	4.2
Համայնքներ, 2019 թ. տարեկգրի դրությամբ Communities, as of the beginning of 2019	97
Քաղաքներ Towns	3
Գյուղեր Villages	95
Բնակչության թվաքանակը 2019թ. տարեկգրի դրությամբ Population number as of the beginning of the year, 2019	236.9 հազ. մարդ/ ths. person
<i>այդ թվում՝</i> <i>of which:</i>	
քաղաքային urban	82.6 հազ. մարդ/ ths. person
գյուղական rural	181.3 հազ. մարդ/ ths. person
Հայաստանի Հանրապետության բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2018 թ., % Share of marz population in the total population of the Republic of Armenia 2018, %	8.9
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2018 թ., % Share of urban population size 2018, %	31.3
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր Agricultural land	97 038.5 հա/ ha
այդ թվում՝ վարելահողեր including: arable land	41 144.9 հա/ ha

Արմավիրի մարզը գտնվում է հանրապետության արևմտյան հատվածում:

Մարզը հյուսիսից սահմանակից է Արագածոտնի մարզին, արևելքից՝ մայրաքաղաքին, հարավ-արևելքից՝ Արարատի մարզին և արևմուտքից՝ պետական սահմանով, սահմանակից է Թուրքիային:

Մարզի տարածքով են անցնում հանրապետական նշանակություն ունեցող ավտոխճուղիներ՝ Երևան-Արմավիր, Երևան-Քարակերտ և Երևան-Գյումրի, ինչպես նաև Երևան-Թբիլիսի երկաթուղին:

Արմավիրի մարզը հանրապետությունում առանձնանում է իր զարգացած գյուղատնտեսությամբ և արդյունաբերությամբ: Մարզի աշխարհագրական դիրքը և բնակլիմայական պայմանները նպաստավոր են, ինչպես բուսաբուծության (բազմամյա տնկարկներ, բանջարեղեն), այնպես էլ անասնաբուծության զարգացման համար:

Անասնաբուծության բնագավառում հիմնականում զարգացած է խոշոր և մանր եղջերավոր անասնաբուծությունը, խոզաբուծությունը և թռչնաբուծությունը, իսկ բուսաբուծության մեջ՝ պտղաբուծությունը, խաղողագործությունը, բանջարաբուծությունը և բոստանաբուծությունը: Հիմնականում մշակվում են հացահատիկաբույսերը և բանջարաբոստանային մշակաբույսեր:

Արդյունաբերությունը մասնագիտացած է էլեկտրաէներգիայի, սննդամթերքի, խմիչքների արտադրության ու շինանյութերի հանքավայրերի շահագործման ուղղություններում:

Բեռնաուղևորափոխադրումները մարզում իրականացվում են ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

2018թ.-ին մարզի տնտեսության հիմնական հատվածների տեսակարար կշիռները Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

➤ արդյունաբերություն՝	4.3 %
➤ գյուղատնտեսություն՝	19.9 %
➤ շինարարություն՝	8.5 %
➤ մանրածախ առևտուր՝	3.5 %
➤ ծառայություններ՝	1.6 %:

Արմավիր քաղաքը (2019թ. տարեկզբին՝ 27.9 հազ. մարդ) գտնվում է Երևան քաղաքից 44 կմ դեպի հյուսիս-արևմուտք:

Մեծամոր քաղաքը (2019թ. տարեկզբին՝ 8.5 հազ. մարդ) Երևանից 38 կմ հեռավորությամբ նշանավոր է Հայաստանի Հանրապետության ատոմակայանով, որը զբաղեցնում է 300 հա տարածք, իր մեծությամբ և հզորությամբ միակն է Հարավային Կովկասում:

Վաղարշապատ քաղաքը (2019թ. տարեկզբին՝ 46.2 հազ. մարդ) գտնվում է Երևանից 20 կմ հեռավորության վրա: Մեծությամբ և նշանակությամբ մարզում այն առաջին քաղաքն է:

Armavir marz is situated in the Western part of the Republic of Armenia.

In the North it borders Aragatsotn marz, in the East – the capital Yerevan, in the South-East –Ararat marz and in the West it borders the state border of Turkey.

Yerevan-Armavir, Yerevan-Karakert, Yerevan-Gyumri highways and Yerevan-Tbilisi railway of republican importance run through the territory of the marz.

Armavir marz is notable for its developed agriculture and industry in the republic. The geographical position and climatic conditions of the marz are favourable for development of both plant growing (perennial grass and vegetables) and cattle breeding.

In the sphere of animal husbandry farming of cattle and sheep and goats, pigs and poultry is mainly developed and in crop production - fruit-growing, grape-growing, horticulture and plant-growing. Cereal grains and vegetables are mainly processed.

Industry is specialized in producing of electricity, food products, beverages and building materials.

Freight and passenger transportations in the marz are implemented by road transport.

In 2018 the share of economy main branches of Armavir marz in total volume of correspondent branches of the republic comprised.

➤ industry	4.3 %
➤ agriculture	19.9 %
➤ construction	8.5 %
➤ retail trade	3.5 %
➤ services	1.6%.

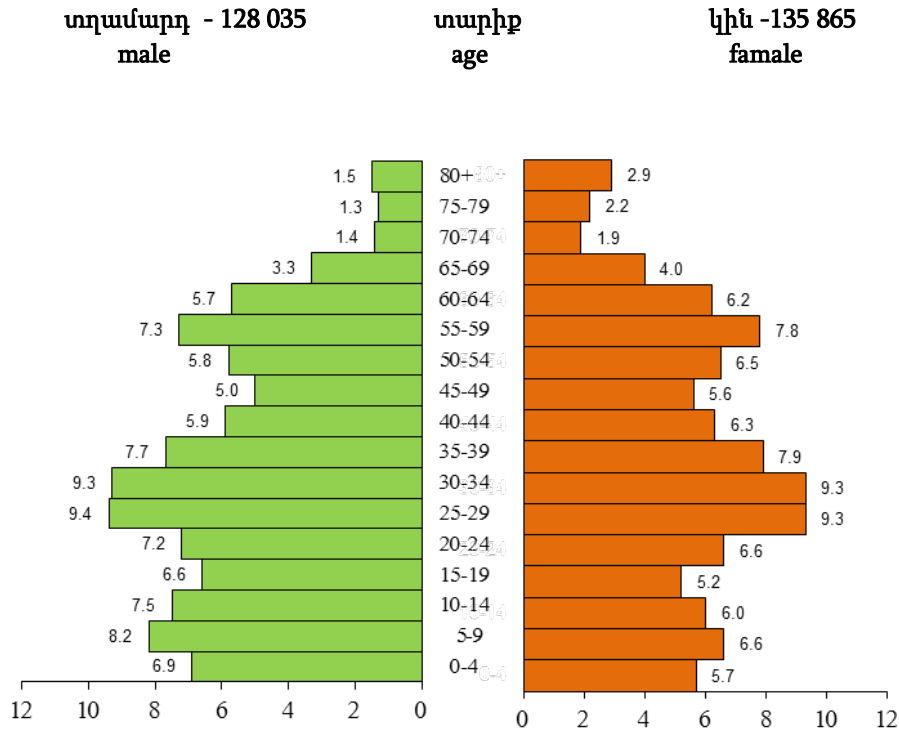
Armavir town (as of the beginning of the 2019 comprised 27.9 ths. people) is in the distance of 44 km to the North-West from Yerevan.

The territory of Metsamor town (as of the beginning of 2019 8.5 ths. people) is popular for the atomic station in the Republic of Armenia in the distance of 38 km from Yerevan, which occupies 300 ha of the territory and by its size and power is the only one in the South Caucasus.

Vagharshapat town (as of the beginning of the 2019 comprised 46.2 ths. people) is situated in the distance of 20 km from Yerevan. It is the first town in the marz by its size and importance.

**ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՍԵՌԱՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԲՈՒՐԳԸ,
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ
AGE AND SEX PYRAMID OF ARMAVIR MARZ DE JURE POPULATION
2019 as of January 1**

%

**ՄԱՆՐԱԾԱԽ ԱՌԵՎՏՐԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐ
RETAIL TRADE UNITS**

	Քանակը Number					
	2014	2015	2016	2017	2018	
Մանրածախ առևտրի օբյեկտներ, ընդամենը	369	433	442	496	492	Retail trade units, total
<i>այդ թվում՝</i>						<i>of which:</i>
խանութներ	175	208	223	263	273	shops
կրպակներ	140	128	127	141	129	kiosks
գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներ	2	2	2	2	2	markets of agricultural produce
սպառողական ապրանքների շուկաներ	4	3	3	3	3	markets of consumer goods
առևտրի այլ օբյեկտներ	48	92	87	87	85	other trade units

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
EDUCATIONAL INSTITUTIONS

	Քանակը Number					
	2014	2015	2016	2017	2018	
Պետական նախադպրոցական	57	59	56	98	103	State pre-school
Պետական հանրակրթական	121	121	121	120	118	State general educational
Ոչ պետական հանրակրթական	2	2	2	2	2	Non-state general educational
Երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	14	13	13	13	21	Musical, art schools, creative centers for children
Պետական նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական ¹	1	1	1	1	2	State preliminary vocational Educational ¹
Պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	5	5	5	4	4	State middle vocational educational
Ոչ պետական միջին մասնագիտական ուսումնական	-	1	1	1	1	Non-state middle vocational educational
Ոչ պետական բարձրագույն ուսումնական	2	2	2 [☆]	2	1	Non-state higher educational

ՔԱՂԱՔՆԵՐ
TOWNS/CITIES

Անվանումը	Town name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ² Number of de jure population as of January 1, 2019, person ²
Վաղարշապատ	Vagharshapat	46 244
Արմավիր	Armavir	27 932
Մեծամոր	Metsamor	8 487

¹ Ներառյալ այն միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունները, որոնք իրականացնում են նախնական (արհեստագործական) ծրագիր:

Including those middle vocational educational institutions, which implement preliminary vocational program.

² Հայաստանի Հանրապետության քաղաքների բնակչության թվաքանակը ներկայացված է Հայաստանի Հանրապետության 2011թ. մարդահամարի հիմքով վարվող բնակչության ընթացիկ հաշվառմամբ:

Population of city/towns of the Republic of Armenia are presented according to the current population statistics based on the 2011 Population Census of the Republic of Armenia.

ԳՅՈՒՂԵՐ
VILLAGES

	Անվանումը	Name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ¹ Population de jure number as of January 1, 2019, person ¹
Արմավիրի տարածաշրջան Armavir district			
1	Ալաշկերտ	Alashkert	2 141
2	Ամասիա	Amasia	1 213
3	Այգեշատ	Aygeshat	2 134
4	Այգեվան	Aygevan	1 550
5	Արազափ	Arazap	1 708
6	Արաքս	Araks	2 145
7	Արգավանդ	Argavand	2 385
8	Արմավիր	Armavir	3 591
9	Արտաշար	Artashar	1 446
10	Արևիկ	Arevik	3 010
11	Բամբակաշատ	Bambakashat	3 505
12	Բերքաշատ	Berkashat	634
13	Գետաշեն	Getashen	2 622
14	Եղեգնուտ	Yeghegnut	2 254
15	Երասխահուն	Yeraskhahun	2 182
16	Զարթոնք	Zartonk	2 667
17	Լենուղի	Lenughi	1 734
18	Լուկաշին	Lukashin	2 653
19	Խանջյան	Khanjyan	2 084
20	Հայկավան	Haykavan	1 501
21	Հացիկ	Hatsik	2 390
22	Մայիսյան	Mayisyan	2 010
23	Մարգարա	Margara	1 330
24	Մրգաշատ	Mrgashat	6 510
25	Նալբանդյան	Nalbandyan	4 736
26	Նոր Արմավիր	Nor Armavir	2 003
27	Նոր Արտագերս	Nor Artagers	1 728
28	Նորապատ	Norapat	2376
29	Նորավան	Noravan	1 388
30	Նոր Կեսարիա	Nor Kesaria	1 424
31	Շենավան	Shenavan	1 648

¹ ՀՀ մարզերի գյուղերի այս տվյալների սկզբնաղբյուրը՝ համայնքների կողմից տարեկան կտրվածքով ներկայացվող «Գյուղական բնակչության սեռատարիքային կազմը» վիճակագրական հաշվետվություններն են: Այդ սկզբնաղբյուրներով ՀՀ 955 գյուղական բնակավայրերի մշտական բնակչության թվաքանակների հանրագումարը՝ ամբողջությամբ և ըստ մարզերի, ունի որոշակի շեղում բնակչության ընթացիկ հաշվառման համանուն տվյալներից, որոնք խարսխված են Արդարադատության նախարարության Քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման և Ոստիկանության վարչական ռեգիստրների տվյալների վրա: Ընդ որում, վերջինս վերագնահատված է ՏՏԿԱՀ արդյունքներով ստացված միգրացիայի տվյալներով (շեղումը՝ 01.01.2019թ.-ի դրությամբ ՀՀ մասշտաբով՝ կազմել է +11.6%): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գյուղերի միջև տվյալ տեղեկատվության գրանցման, փոխանակման, համադրման և անվանական տվյալների մակարդակով ստուգաճշտման համակարգի բացակայությամբ:

The sources of these data on RA villages are statistical annual reporting forms «Age and Sex composition of rural population» provided by the communities. According to this source the total resident population of RA 955 villages, as a whole and by marzes (regions), have some deviation from the same data of current statistics of population, which are based on the administrative registers of the Civil Status of the Ministry of Justice and the Police, while the latter is statistically adjusted by the migration results of ILCS (as of 01.01.2019 the deviation comprised +11.6% for the Republic). The deviation is mainly due to the lack of a system for recording, sharing, comparing and nominal data level calibration of the information given between the villages.

	Անվանումը	Name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ¹ Population de jure number as of January 1, 2019, person ¹
32	Զանֆիդա	Janfida	3 685
33	Զրաշեն	Jrashen	925
34	Սարդարապատ	Sardapat	6 084
35	Վարդանաշեն	Vardanashen	1 368
36	Տանձուտ	Tandsut	2 015
37	Փշատավան	Pshatavan	2 480
Բաղրամյանի տարածաշրջան Bagramanyan district			
1	Արգինա	Argina	676
2	Արտամետ	Artamet	232
3	Արևադաշտ	Arevadasht	388
4	Բագարան	Bagaran	696
5	Բաղրամյան	Baghramyan	1 074
6	Դալարիկ	Dalarik	4 435
7	Երվանդաշատ	Yervandashat	722
8	Լեռնագոգ	Lernagog	2 381
9	Կողբավան	Koghbavan	142
10	Հուշակերտ	Hushakert	1 039
11	Մյասնիկյան	Myasnikyan	4 421
12	Շենիկ	Shenik	1 081
13	Վանանդ	Vanand	1 087
14	Տալվորիկ	Talvorik	177
15	Քարակերտ	Karakert	4 911
Էջմիածնի տարածաշրջան Echmiadzin district			
1	Ակնալիճ	Aknalij	3 213
2	Ակնաշեն	Aknashen	1 747
3	Աղավնատուն	Aghavnatun	3 380
4	Ամբերդ	Amberd	1 667
5	Այգեկ	Aygek	1 537
6	Այգեշատ	Aygeshat	2 193
7	Ապագա	Apaga	1 953
8	Առատաշեն	Aratashen	2 908
9	Արագած	Aragats	2 882
10	Արաքս	Araks	1 841
11	Արշալույս	Arshaluys	3 898
12	Արտիմետ	Artimet	2 208
13	Արևաշատ	Arevashat	2 311
14	Բաղրամյան	Baghramyan	2 905
15	Գայ	Gai	3 537
16	Գեղակերտ	Geghakert	2 767
17	Գրիբոյեդով	Griboyedov	2 039
18	Դաշտ	Dasht	1 042
19	Դոդս	Doghs	1 501
20	Թաիրով	Tairov	3 468
21	Լեռնամերձ	Lernamerds	520
22	Լուսազյուղ	Lusagyugh	1 023
23	Խորոնկ	Khoronk	2 981
24	Ծաղկալանջ	Tsaghkalanj	1 787
25	Ծաղկունք	Tsaghkunk	1 347
26	Ծիածան	Tsiatsan	1 350
27	Հայթաղ	Haytagh	2 926

	Անվանումը	Name	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ¹ Population de jure number as of January 1, 2019, person ¹
28	Հայկաշեն	Haykashen	1 384
29	Հովտամեջ	Hovtamej	1 498
30	Մեծամոր	Metsamor	1 225
31	Մերձավան	Merdsavan	3 808
32	Մրգաստան	Mrgastan	1 004
33	Մուսալեռ	Musaler	3 201
34	Նորակերտ	Norakert	2 942
35	Շահումյան	Shahumyan	1 920
36	Շահումյանի թռչնաֆաբրիկա	Shahumyani trchnafabrika	909
37	Ոսկեհատ	Voskehat	3 422
38	Պտղունք	Ptghunk	2 135
39	Ջրառատ	Jrarat	3 179
40	Ջրարբի	Jrarbi	1 749
41	Տարոնիկ	Taronik	2 289
42	Փարաքար	Parakar	6 276
43	Ֆերիկ	Ferik	361

**ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2018թ.
SOME SOCIAL INDICATORS OF DISTRICT COMMUNITY WITH 10 000
POPULATION IN ARMAVIR MARZ, 2018**

	Ընդամենը Total	նրանցից՝ including:		
		կանայք ¹ women ¹	տղամարդիկ ¹ men ¹	
Բնակչությունը, մարդ	10 000	5 144	4 856	Population, person
Ծնվածներ, մարդ	115	54	61	Births, person
Մահացածներ, մարդ	80	40	40	Deaths, person
Ամուսնություններ	49	X	X	Marriages
Ամուսնալուծություններ	10	X	X	Divorces
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակմակերեսով, քառ.մ	32.6	X	X	Total area of housing stock provided per inhabitant, square metre
Կրթության ոլորտ, հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝				Education sphere, attendance to educational institutions, person
նախադպրոցական	247	121	126	pre-school
հանրակրթական	1 341	622	719	general schools
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	103	68	35	musical, art schools, creative centers for children
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	9	1	8	preliminary vocational
միջին մասնագիտական	42	21	21	middle vocational
բարձրագույն մասնագիտական	5	-	5	higher vocational
Առողջապահության ոլորտ՝				Public health sphere
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	33 611	...	...	annual attendance to polyclinic during the year (number of attendances)
Մարզիկներ, մարդ	45	3	42	Athletes, person
Զբաղվածներ, մարդ	4 278	1 895	2 383	Employed, person
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	-	-	-	of which - in Science establishments
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	-	-	-	of which - doctors of Science
գիտության թեկնածուներ	-	-	-	candidates of Science
ուսուցիչներ	112	100	12	teachers
բժիշկներ	15	...	...	physicians
միջին բուժանձնակազմ	34	...	...	paramedical personnel
Գործազուրկներ, մարդ	769	456	313	Unemployed, person
Սոցիալական ապահովության ոլորտ				Social insurance sphere
ընդամենը կենսաթոշակառուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1 267	745	522	total pensioners/ as of the end of the year/ person
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	212	X	X	families that get poverty family benefit and one-time benefit
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում				Annual attendance during the year
գրադարան	21 990	...	...	library
թատրոն	-	-	-	theatre
համերգ	-	-	-	concert
թանգարան	2 171	...	...	museum
Իրավական ոլորտ				Law sphere
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	56	X	X	total crimes, during the year
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	25	X	X	of which - not grave crime
միջին ծանրության	23	X	X	medium crime
ծանր	7	X	X	grave crime
առանձնապես ծանր	0.0	X	X	special grave crime

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են:
The indicators are accountable.